

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla Pécsett, a 2010. évi január hó 19. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság a hivatali visszaélés büntette és más bűncselekmény miatt a **vádlott** ellen indult büntetőügyben a Tolna Megyei Bíróság B.25/2009/15. számú ítéletét akként változtatja meg, hogy

- **vádlottat** hivatali visszaélés büntettének (Btk.225.§), személyes adattal visszaélés vétségének (Btk.177/A.§ (1) bekezdés a) pontja és (3) bekezdés) vádja alól felmenti.

A bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezést akként változtatja meg, hogy az eljárás során felmerült bűnügyi költségből 9.000 (kilencezer) forint az államot terheli, kötelezi a pótmagánvádlót, hogy fizessen meg 7.200 (hétezer-kettőszáz) forint bűnügyi költséget az államnak, míg 120.727 (egyszázhúszezer-hétszázhuszonhét) forint bűnügyi költséget a pótmagánvádló visel.

Az ítélet ellen a pótmagánvádló a kézbesítéstől számított 8 napon belül fellebbezéssel élhet.

I n d o k o l á s

A vádlottat a Tolna Megyei Bíróság 12.B.25/2009/15. számú, 2009. június 9. napján kelt ítéletével bűnösnek mondta ki hivatali visszaélés büntettében és személyes adattal visszaélés büntettében. Ezért halmazati büntetésül 300 napi tétel pénzbüntetésre ítélte, egy napi tétel összegét 400 forintban állapította meg, így a vádlottal szemben 120.000 forint pénzbüntetést szabott ki. Részben kötelezte a vádlottat az eljárás során felmerült bűnügyi költség megfizetésére.

A megyei bíróság ítélete ellen a pótmagánvádló a büntetés súlyosítása és a bűnügyi költség felemelése miatt jelentett be fellebbezést, a vádlott és védője felmentésért fellebbeztek.

A felmentésért bejelentett fellebbezést megalapozottnak találta a másodfokú bíróság.

A kölcsönösen bejelentett jogorvoslatokkal megtámadott határozatot a másodfokú bíróság a Be.348.§ (1) bekezdése alapján - a Be.349.§ (1) bekezdésében meghatározott korlátok között - az azt megelőző eljárással együtt bírálta felül.

Ennek során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a perrendi szabályok betartása mellett folytatta le a bizonyítási eljárást, a tényállást maradéktalanul felderítette, indokolási kötelezettségének is mindenben eleget tett. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás mentes a Be.351.§ (2) bekezdésében felsorolt megalapozatlansági hibáktól és hiányosságoktól, az a bizonyítékok okszerű mérlegelésén alapul, ezért a Be.352.§ (2) bekezdése folytán irányadó volt a másodfokú eljárásban is.

A tényállás megállapítására egyező perbeli adatok alapján került sor. Azt a vádlott sem vitatta, hogy a vád tárgyát képező ügyészségi áttételt elrendelő határozatot az ő utasítására másolta le munkatársa, és az ő utasítására került postázásra két személy részére. Az eljárás során az sem képezte vita tárgyát, hogy az ügyészségi határozat különleges személyes adatokat tartalmaz.

Tévedett azonban az elsőfokú bíróság, amikor a vádlott bűnösségét hivatali visszaélés büntetében megállapította. A Btk.225.§-ban megfogalmazott hivatali visszaélés büntetést az a hivatalos személy követi el, aki azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon, vagy jogtalan előnyt szerezzen, hivatali kötelességét megszegi, hatáskörét túllépi, vagy hivatali helyzetével egyébként visszaél.

A törvényi tényállás által védett jogi tárgy a hivatalos személyek (állami szervek) működésének törvényes rendje és a működésükbe vetett közbizalom. A hivatali visszaélés e védeni kívánt társadalmi viszonyokat sérti, legáltalánosabb értelemben azzal, hogy a hivatalos személy a hatáskörébe tartozó kötelezettségeit elmulasztja, vagy a rendelkezési jogosultságait önkényesen kiterjeszti. Nem teszi meg azt, amit közfeladatának ellátása érdekében teljesítenie kellene, illetőleg olyat tesz, amire nincs felhatalmazva.

Hivatali bűncselekmény megállapításának azonban csak akkor van helye, ha a kötelességszegés vagy a hatáskörbe utalt jogosultság önkényes gyakorlása közvetlen hatással van a hivatalos személy közfeladatát ellátó tevékenységére: sérti, vagy veszélyezteti az állami szerv működésének rendjét, illetve a törvényességbe vetett közbizalmat. Ennek hiányában - a sértett jogtárgy jellegétől, vagy a sérelem mértékétől függően - más bűncselekmény, vagy fegyelmi vétség megállapításának lehet helye.

A Btk.225.§-ban meghatározott bűncselekmény - a törvényi tényállás sorrendjét követve - a hivatali kötelesség megszegésével, a hatáskör túllépésével vagy a hivatali helyzettel egyéb módon való visszaéléssel valósítható meg. A jelen ügyben kizárólag ez utóbbi elkövetési magatartás vizsgálatának a szükségessége merülhetett fel, ahogyan arra az elsőfokú bíróság is helyesen utalt.

A bírói gyakorlat következetes a hivatali helyzettel egyéb módon történő visszaélés körébe vonható magatartások megítélésében: valamennyi közös jellemzője a hivatalos minőséghez fűződő jogosítványoknak a társadalmi rendeltetésükkel ellentétes gyakorlása. A hivatali eljárás - ezekben az esetekben - rendszerint alakilag törvényesnek mutatkozik, azonban az érdemben felesleges, vagy szabályellenes intézkedés, ami tartalmilag a hivatali helyzethez fűződő jogok rendeltetésellenes gyakorlását jelenti.

Ide sorolható a személyes cél érdekében történő hivatalos fellépés (BH 1996. 185. számú eseti döntés), a hivatalos jogosultságok törvényes előfeltételek hiányában való igénybevétele (BH 1981. 395. számú eseti döntés), valamint az is, ha a hivatali állásból, tekintélyből vagy tevékenységből adódó ismeretség, befolyás, illetve függőség személyes célokra történő felhasználására kerül sor (BH 1979. 9. számú eseti döntés).

Az elkövetési magatartás azonban mindegyik esetben a hivatali helyzethez, a hivatalos minőséghez kapcsolódó jogok meg nem engedett gyakorlásával valósul meg, oly módon, hogy az a hivatali szerv eljárási rendjét, végső soron a törvényes működésbe vetett közbizalmat sérti, vagy veszélyezteti (BH. 2004. 493. számú eseti döntés).

A jelen ügyben e tartalmi ismérvek nem voltak felismerhetőek. A vádlottnem hivatalos személyként, hivatali hatáskörében járt el, amikor utasítást adott az őt érintő ügyészégi határozat másolására és kézbesítésére. A fent már kifejtettek alapján különbséget kell tenni a jogszabályok alapján hivatali hatáskörébe tartozó intézkedések megtétele és a pusztán munkahelyi vezetőként kiadott utasítás között. Az adott esetben a vádlott még csak munkáltatói jogokat sem gyakorolt, hanem kizárólag a polgármesteri hivatalban hozzá beosztott dolgozót utasította adminisztratív feladat elvégzésére.

Cselekménye a polgármesteri hivatal működésének a törvényes rendjét, illetve az ahhoz kapcsolódó közbizalmat sem sértette, így az általa képviselt hivatal működésének a törvényességéről kialakított társadalmi megítélést e cselekménye bizonyosan nem befolyásolhatta.

Nem lehet elvitatni a vádlottól azt a lehetőséget, hogy a személyét és a polgármesteri tisztséget egyaránt érintő büntetőeljárásról tájékoztatást adjon a képviselőtestület tagjának és annak az internetes honlapnak a működtetőjének, ahol az eljárás alapját képező bejegyzések megjelentek. Ezért nem kifogásolható, hogy a vádlott az ügyészégi határozatot a polgármesteri hivatalban lefénymásoltatta és kézbesítette. Ez az utasítás nem jelenti a hivatali apparátus magáncélra történő használatát és nem tekinthető jogsértő magatartásnak.

Hasonlóan téves a vádlott bűnösségére levont jogkövetkeztetés a személyes adattal visszaélés büntette tekintetében is. A pótmagánvádas eljárást megelőző

nyomozás során maga a jelenlegi pótmagánvádló - az akkori sértett - jogi képviselője fejtette ki, hogy a vádlottcselekménye miért nem tekinthető személyes adattal visszaélés büntettének (nyomozati iratok 25. oldal). E minősítést a vádirat sem tartalmazza. Mivel a vádirati tényállásban szerepel a cselekmény leírása, így nem volt eljárásjogi akadálya annak, hogy az elsőfokú bíróság ekként is minősítse a cselekményt.

A másodfokú bíróság vizsgálta, hogy a vádlott cselekménye mindenben kimeríti-e a személyes adattal visszaélés bűncselekményének minősített esetét. Az eljárás során nem volt vitatott, hogy a vádlott utasítására lemásolt és két személy részére kézbesített ügyészszégi határozatot különleges személyi adatot, ún. bűnügyi adatot tartalmaz a pótmagánvádló személyével kapcsolatosan.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a vádlott személyes adatot kezelt a tényállásban leírt magatartásával.

A Btk.177/A.§-a ún. keretdiszpozíció, melyet a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (Avtv.) tölt meg tartalommal.

A Legfelsőbb Bíróság EBH 2003/926. számon közzétett eseti döntése alapján különbséget kell tenni az *adatkezelő* és *adatbirtokos* között. A jogosulatlan adatkezelés vétségének alanya kizárólag az adatkezelő vagy adatfeldolgozó lehet. Adatkezelőnek viszont az Avtv.2.§-ának 7. pontja szerint az a természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet minősül, aki (vagy amely) a személyes adatok kezelésének célját - azaz a személyes adatok célhoz rendelt gyűjtését, felvételét, tárolását, feldolgozását, hasznosítását - meghatározza, az adatkezelésre vonatkozó döntéseket meghozza és végrehajtja, illetőleg a végrehajtással adatfeldolgozót bíz meg. Az adatkezelés ilyen módon nem azonos a más, vagy mások személyi adatainak pusztá birtoklásával. Azzal tehát, hogy valaki más vagy mások személyi adatainak birtokába jut, még nem válik adatkezelővé. Az eseti döntés megjelenését követően - a 2003. évi II. tv. 11.§ (1) bekezdésével, 2003. március 1. napjával - a Btk.177/A.§ (1) bekezdését megváltoztatta. A törvény az (1) bekezdést pontosította azzal, hogy a bűncselekmény lehetséges elkövetőinek körét az „aki” általános alanyként határozta meg. Ennek oka, hogy az Avtv. bár meghatározza a hatályos tényállás által lehetséges elkövetőként megjelölt személyi kört (adatkezelő, adatfeldolgozó), ez valójában szinte minden természetes és jogi személyt felölel. A törvény tehát figyelembe veszi azt, hogy adatkezelő, illetve adatfeldolgozó bárki lehet. Ez a változtatás azonban nem érinti azt az értelmezést, hogy az adatkezelő és adatbirtokos között különbséget kell tenni. Személyes adatot vagy adatokat kezelni kizárólag jogszabályi felhatalmazás alapján lehet. Az államigazgatási-, büntető- vagy polgári eljárásokban adatkezelőnek kizárólag a hatóság tekinthető, az ügyfél, aki a hatóságtól szerez tudomást az ügyben őt érintő személyes adatokról kizárólag azok birtokosa lehet, kezelője nem.

Ezért a vádlott- aki feljelentőként fellépve az ügyészségtől kapott határozattal vált adatbirtokossá - mint ügyfél nem válhat adatkezelővé, így a személyes adattal visszaélés bűncselekményének alanya, elkövetője sem lehet.

A tényállás megvalósulásához szükséges az is, hogy a személyes adattal visszaélést jogtalan haszonszerzési célból, vagy jelentős érdeksérelem okozva kövessék el. Jelen ügyben kizárólag a jelentős érdeksérelem vizsgálata kerülhet szóba. Az irányadó tényállás szerint a pótmagánvádlót munkahelyén semmiféle hátrány nem érte. Az elsőfokú bíróság erre vonatkozóan a szükséges bizonyítást lefolytatta. Sem dr.tanú1, sem tanú2 - pótmagánvádlómunkahelyi vezetői - vallomásában ilyen adat nem merült fel. Az irányadó tényállás szerint a vádlott két személynek - tanú3nak és tanú4nek - küldte meg a bűnügyi adatokat tartalmazó ügyészségi határozatot. Az eljárás során arra vonatkozóan sem merült fel adat, hogy a pótmagánvádló ellen indult magánvádas eljárásról bárki is e két személytől értesült volna. Az a körülmény, hogy a pótmagánvádló ellen indult eljárásról D.....-n - a sértett munkahelyének környezetében - többen tudomást szereztek, nem hozható összefüggésbe a vádlott magatartásával. Ezért a jelentős érdeksérelem esetleges bekövetkezése nem róható a vádlott terhére.

Ezen túlmenően egy becsületsértés vétsége miatt indult magánvádas eljárás ténye - különösen annak tükrében, hogy az eljárás a pótmagánvádlófelmentésével jogerősen lezárult - önmagában jelentős érdeksérelemet nem valósít meg. A mai társadalmi viszonyok között egy kisvárosban dolgozó pedagógus, szakszervezeti tisztségviselő esetében sem tekinthető egy magánvádas büntetőeljárás megindulásának ténye jelentős érdeksérelemnek. Ilyen esetben jelentősége van az eljárás tárgyának is. Jelen ügyben a helyi polgármestert érintő sértő megállapítások, becsületsértés vétsége miatt indult az eljárás. A helyi közéleti szereplők bírálata miatt indult eljárás - még abban az esetben is, ha az esetlegesen becsületsértést vagy rágalmazást valósít meg - nem vont maga után olyan negatív társadalmi megítélést, amely jelentős érdeksérelemet jelentene.

A jelentős érdeksérelem hiánya jelen esetben tényállás megvalósulásának hiányát is jelenti. Így a személyes adattal visszaélés bűncselekménye miatt a vádlott bűnösségét ezért sem lehet megállapítani.

A fentiekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Be.372.§ (1) bekezdése alapján megváltoztatta és a vádlottat a Btk.225.§ (1) bekezdésbe ütköző hivatali visszaélés büntettének és a Btk.177/A.§ (1) bekezdés a) pontjába ütköző és a (3) bekezdés szerint minősülő személyes adattal visszaélés vétségének vádja alól a Be.6.§ (3) bekezdés a) pontja alapján felmentette.

Az elsőfokú bíróság határozatának meghozatalát követően a 2009. évi LXXX. tv. 46.§-ával a személyes adattal visszaélés szabályozása megváltozott. A Btk.177/A.§ (3) bekezdésébe ütköző különleges személyes adattal visszaélés 2009. augusztus 9. napjától vétség, ami két évig terjedő szabadságvesztéssel, pénzbüntetéssel vagy közérdekű munkával büntetendő. E jogszabályi változás miatt a másodfokú bíróság

- mivel a vádlottra nézve kedvezőbb rendelkezést tartalmaz - az elbíráláskor hatályos büntető törvénykönyv rendelkezéseit alkalmazta a Btk.2.§-a alapján a vádlottal szemben, és a vádlottat a személyes adattal visszaélés vétségének vádja alól mentette fel.

A felmentő rendelkezésre figyelemmel a másodfokú bíróság a bűnügyi költségekre vonatkozó rendelkezést is megváltoztatta. A pótmagánvádló fellépése előtt a nyomozás során 9.000 forint bűnügyi költség merült fel. A Be.344.§ (1) bekezdése alapján ennek a megfizetésére a vádlott felmentése esetén sem lehet kötelezni a pótmagánvádlót, így az a költség az állam terhén marad. Az állam 7.200 forint bűnügyi költséget előlegezett az eljárás során, ennek a megfizetésére a másodfokú bíróság a Be.344.§ (1) bekezdése alapján a pótmagánvádlót kötelezte. A pótmagánvádló által előlegezett költséget a pótmagánvádlómaga viseli.

P é c s, 2010. január 19.

Dr.Makai Lajos s.k. a tanács elnöke, Dr.Tóth Sándor s.k. előadó bíró, Dr.Halász Etelka s.k. bíró